Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1.25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — **Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—.** Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 92 **Sobota, 14. novembra 1936** **Leto XI**

Delavstvo v boju za boljše mezde

in izvajanje socialnopolitične zakonodaje

Nič ni čudnega, če je prišlo v raznih industrijah do gibanja in stavke. Dvakrat je bilo delavstvo udarjeno. Zaradi krize je ostalo delavstvo brez dela, tistemu delavstvu, ki je še ostalo v delu, pa so podjetniki zniževali plače naravnost predrzno. To sta dva udarca. Tretji udarec pa je bil, da se produkti, razen poljskih, sploh pocenili niso.

S padcem mezd je padel tudi konzum in propadalo narodno gospodarstvo. Še danes se propadanje gospodarstva ni ustavilo.

V tem položaju je delavstvo moralo seči po samoobrambi, in sicer je to storilo seveda predvsem v svojem interesu, posredno pa tudi v interesu splošnega narodnega gospodarstva. Borba delavstva, čeprav je neprijetna, je nadvse važno samogibno ravnalo razvoja. Samogibno pravimo zaraditega, ker ni v družbi nobene sile ali oblasti, ki bi čutila nalogo, da poseže vmes s »pravično« roko, ker ne more.

Tudi v Franciji, ki je industrijsko mnogo jačja kakor naša država, je še pred nastopom vlade ljudske fronte nastopilo podobno gibanje. Delavsko gibanje je bilo tudi tam opravičeno ter je s posredovanjem organizacije in vlade doseglo razmeroma lepe uspehe. Francoska vlada je posredovala. Izposlovala je pristanek industrijcev, da bodo sklenili nove pogodbe, s katerimi se bodo delavske socialne razmere izboljšale. Vlada je prevzela jamstvo, da se bo to zgodilo ter povabila delavstvo in njega organizacije, da nastopijo svoj posel. Velika večina organizacij je sledila povabilu, vlada pa je zahtevala, da se brez odlašanja sklenejo pogodbe in odobre delavske zahteve vsaj v primerni politiki. In tako se je zgodilo.

Nobene težave ne povzroča, da podjetniki priznajo zahteve delavstva ter ustvarijo znosne socialne razmere in drugič iztrebijo umazano konkurenco med seboj na račun delavstva. To naj se izvede tam, kjer je mogoče, kjer pa ni, tam naj delavstvo in tudi oblast pritisne, da se razmere urede.

Taka borba delavstva je opravičena, zato zasluži moralno podporo javnosti in oblasti. Na drugi strani pa mora delavstvo ohraniti svoj značaj, svojo solidarnost ter se brez oklevanja ravnati po navodilih svojih zaupnikov in svojih organizacij. **Organizacije** nosijo moralno odgovornost in odgovornost za uspeh. Zato je dolžnost organiziranega delavstva, **da sledi le nasvetom svoje organizacije.**

Borba je težka, odpornost nekaterih delodajalcev velika, zato sodrugi in sodružice, pokažite zvestobo in vdanost do svoje organizacije in zaupnikov, pa boste kmalu dosegli ureditev in izboljšanje svojega položaja!

Pet let ječe, ker je zbiral za Španco. V Leobnu je bil obsojen na pet let ječe nezaposleni šofer Engelbert Hirzenberg iz Donawitza, ker je zbiral za špansko ljudsko fronto darove. Avstrijsko porotno sodišče ga je obsodilo zaradi — veleizdaje, čeprav ni skrivil niti lasu avstrijskemu režimu.

Poljska na razpotju

V demokracijo ali fašizem?

Na Poljskem se opaža značilno politično vrvenje, ki išče nove oblike za uveljavljenje državne oblasti. Do Pilsudskijeve smrti v maju 1935 je ta vodil državno krmilo, ne da bi bil dopuščal demokratično kontrolo. Po njegovi smrti je prevzel v glavnem te posle predsednik Moscicki, vojaške pa general Rudz-Smigly.

Pri volitvah 1935 po znanem volilnem redu so bile zabranjene vse opozicijske kandidatne liste in vlada je dobila pohleven parlament, ki nima ugleda med narodom tudi, ker se je udeležila volitev le ena tretjina volilcev. Vladna stranka se je po tem navideznem uspehu razšla, opozicionalne stranke — socialisti, demokratični kmetje in nacionalistična desnica so pa ohranile svoje legalne organizacije. Poizkus, da se med nasledniki Pilsudskega in levico potom navidez liberalnejše vlade doseže sporazum, se ni obnesel. **Kmetiške množice, ki tvorijo večino v tej agrarni državi in z njo zvezani socialistični delavci so zahtevali predvsem vrnitev popolne demokracije.** Izpolnitev te zahteve bi pa za sedanje nosilce državnega vodstva pomenila ne le delitev odgovornosti, ki jo zahtevajo zase, ampak tudi odstop oblasti tujim rokam. Režim je hotel delavske nemire nezaposlenih po mestih in kmetiške revolte maja meseca tega leta zatreti s tem, da je vpostavil vojaški režim. Toda kljub lahkemu izboljšanju gospodarskega položaja zaradi izboljšanja mednarodne konjunkture vlada zaradi preobljudenosti dežele še vedno beda in trenje. Obenem se je pa vidno množilo število pristašev levih strank. Pri podeželskih manifestacijah se je pokazalo, **da je demokratično kmetiško gibanje danes najmočnejša politična smer na deželi.** Pri občinskih volitvah v največjem industrijskem mestu Lodzu, **so dobili socialisti absolutno večino,** dočim so vladni pristaši ostali na cedilu.

Pol leta že zopet pripravlja zaupnik vladajoče skupine, prejšnji državni tajnik, polkovnik Koc, novo Pilsudskijevo stranko, kateri prisojajo nekateri vročekrvneži že vnaprej monopolne pravice po vzoru fašističnih sistemov ene stranke, kakor v Italiji in Nemčiji. Torej pripravljajo tudi razpust legalnih opozicijskih strank, ki jim pripada večina prebivalstva? Koc se sicer obotavlja z objavo svojih načrtov. To, kar so v diktatorskih državah izvedla močna reakcionarna gibanja, bi se moralo na Poljskem izvesti z uradnim aparatom proti naraščajočemu demokratičnemu valu. Namesto tega koraka so zaenkrat potisnili v ospredje novega voditelja vojske Rudz-Smiglyja, ki doslej ni silil v ospredje, daje pa s tem režimu **še bolj kakor doslej vojaški značaj** in se opira na vojaštvo. Na narodni praznik, dne 11. novembra je bil Rydz-Smigly slovesno proglašen za maršala, da se s tem tudi javno označi kot naslednik Pilsudskega. Predistiniran je baje tudi za naslednika staremu predsedniku republike.

Poleg na vojsko se opira režimska uprava tudi na okolnost, da opozicijske stranke niso edine. Socialisti in kmetiška demokratska zveza so složni, ne marajo pa imeti nič skupnega z nacionalisti desnice, ki smatrajo, da se bo socialno vprašanje rešilo z nasilno izločitvijo narodnih manjšin, tudi Židov, iz gospodarstva. Politično so ti meščanski vladni opozicionalci tudi mnogo bolj reakcionarni celo kot vladajoči krogi in si skuša pomagati na ta način, da jemlje od vsake opozicionalne skupine nekaj programnih točk: socialistom razširjenje državnega vpliva na gospodarstvo, kmetom razdelitev dela veleposestev v naseljevalne namene, nacionalistom posamezne gospodarskopolitične ukrepe proti nepoljskim delom prebivalstva. Trajno pa Pilsudskijevi nasledniki s kompromisi ne bodo izhajali. Pridejo v kratkem zopet pred odločitev: **prehod k odkriti diktaturi ali povratek k demokraciji,** v katere imenu je Poljska dobila zopet svojo neodvisnost.

To politiko bo diktiral Poljski politični razvoj, ki bolj in bolj živo zahteva povrnitev k svobodi.

Poljska tudi na zunaj išče orientacije. Zato je šel Beck v London. Poljska se želi nasloniti na zahodne velesile, ker ne zaupa Nemčiji.

Poljski socialni demokrati za nove volitve

Vodstvo poljske soc. dem. stranke je imelo v torek sejo, na kateri se je bavilo z notranjim in zunanjim političnim položajem na Poljskem. Resolucija izjavlja, da stranka ostane dalje v opoziciji. Pritožuje se proti fašističnemu terorju v poljski gorenji Šleziji in zahodnih vojvodstvih. Socialni demokrati zahtevajo razpis novih volitev po demokratičnem volilnem redu. Stranka odklanja zaenkrat sodelovanje s komunisti glede ustanovitve ljudske fronte, ker je varnost take fronte nezanesljiva. Sicer pa je socialna demokracija za skupno fronto opozicijskih strank. Izvršni odbor je pooblaščen, da se zavzame za veliko skupno akcijo, za razpust parlamenta in nove volitve ter za novo vlado kmetov in delavcev. Vodstvo opozarja, da je Poljska ogrožana v svoji neodvisnosti, ker se Nemčija neprestano oborožuje. Poljska se mora pridružiti politiki kolektivne varnosti ter skleniti obrambne zveze z demokratičnimi državami Evrope.

Pred sestavo socialistično kmečke vlade na Norveškem

V norveškem parlamentu imajo socialisti 71 mandatov od 150 sedežev v celoti. Za delovanje brez ovire rabi delavska stranka koalicijo z eno večjih meščanskih strank, kakor na Švedskem. Najbolj logična je koalicija delavske stranke s kmetiško zvezo. Kmetiška stranka bi dobila v vladi dve ministrski mesti.

Neprijetno je, da se želi odpovedati političnemu vodstvu socialist predsednik vlade Rygaardsvold zaradi bolehnosti ter je prevzel misijo za sestavo nove vlade le na prošnjo svojih sodrugov.

Meščanske stranke so skušale napraviti protisocialistično večino, da bi prisilile v parlamentu delavsko vlado k odstopu, kar se jim pa ni posrečilo, ker sta bili proti temu načrtu kmetiška stranka in liberalna levica. Voditelj kmetiške stranke je rekel, da delavska stranka uživa zaupanje med prebivalstvom, kar se ne sme prezirati. Če bo vlada nadaljevala svojo dosedanjo zmerno politiko, jo bo levica v parlamentu podpirala.

Posebno važno je v norveški politiki vprašanje zunanje trgovine z ozirom na neprijazno zadržanje Rusije, ki se oddaljuje od Norvegije zaradi dovoljenja Trockemu, da sme ostati v deželi. Izvoz v Rusijo je padel, uvoz iz Rusije narasel. Rusija pa sklepa kupčije z danskimi in nizozemskimi firmami.

Norveška prihaja s tem v težji gospodarski položaj zaraditega, ker ščiti mednarodno azilno pravo in morda tudi, ker Rusija krije svoje potrebe bolj in bolj z lastnimi produkti.

Še Albanci so proti delavskim bataljonom!

Albanska vlada se je morala posloviti

Pri nas pa »Slovenec« in »Jutro« lomita kopje za to fašistično iznajdbo

Albanska vlada je predložila parlamentu zakonski predlog za uvedbo delovne obveznosti in ustanovitev delavskih bataljonov po zgledu nemškega in italijanskega fašizma.

Zbornica je ta predlog vlade odklonila s 36 proti 3 glasovom, nakar je vlada takoj podala ostavko.

*

Tako vidimo, da se celo Albanci upirajo podjarmljenju in zasužnenju delovnega ljudstva. Tembolj mora vsakega človeka ogorčiti, da se pri nas v kulturni Sloveniji najdejo ljudje in listi, ki zagovarjajo uvedbo delovne obveznosti in ustanovitev delavskih bataljonov in taborišč. V tem oziru ni med »Jutrom« in »Slovencem« nobene razlike. Vsak izmed njiju se je že na svoj način ogreval za to in priporočal kopiranje izsledkov fašizma v naši državi. Celo mestna občina ljubljanska je po svojem zastopniku na kongresu mest zagovarjala slične predloge.

Smo radovedni, kaj bo rekla ta gospoda sedaj, ko jih je osramotil albanski parlament s svojim glasovanjem in dokazal, da je vsekakor bolj demokratičen, kot so pa naši občudovalci klerofašizma in nacionalnega »socializma«.

Knez namestnik Pavle v Londonu. Knez namestnik Pavle je s svojo soprogo odpotoval v London na obisk k vojvodi Kentskemu. Obisku pripisujejo tudi politični značaj, tako vsaj trdijo pariški listi, ki so že sredi preteklega tedna obvestili javnost o potovanju kneza namestnika.

Odbiti vsi napadi nacistov na Madrid

15.000 svežih in izvežbanih katalonskih čet na pomoč branilcem Madrida
Junaške žene in tuji prostovoljci

Boji, ki se odigravajo pred Madridom, do kamor so prodrli nacistični generali s svojo armado črnopoltih nacionalistov, ne bodo odločili zmage v španski državljanski vojni, tudi če bi se generalom posrečilo zavzeti Madrid.

Ta svoj cilj pa, kakor vse kaže, še ne bodo kmalu dosegli, čeprav napadajo z vso besnostjo, ne štedijo ne z municijo in ne z ljudmi.

Nacistična ofenziva proti Madridu se je ustavila na desnem bregu reke Manzanares, ki na zapadu oklepa Madrid. Tu so se postavile napadalcem vladine čete v bran in s silno hrabrostjo odbijajo vse poizkuse nacističnih generalov, da s svojimi Marokanci prodro v mesto. Glavno pozorišče bojev je dvoje mostišč: toledsko in segovijsko ter gozd Casa de Campo. Nacistična artiljerija obstreljuje Madrid, pa tudi letala se zdaj pa zdaj pojavljajo nad mestom in mečejo zažigalne in plinske bombe. To bombardiranje Madrida je doslej zahtevalo že precejšnje žrtve med nedolžnim prebivalstvom. Topovski streli nacistične artiljerije so pogodili več javnih poslopij, pa tudi cerkev, ki jih v Madridu ne manjka. Kljub bogokletnemu početju, rušenju cerkev, pa imajo nacisti blagoslov tistih, ki so jim cerkve izročene v čuvanje.

Vladina artiljerija vodi uspešen dvoboj s sovražno artiljerijo. Letala madridske vlade so se zlasti zadnje dni izkazala, da so kos sovražnim letalom, ki jih pilotirajo italijanski in nemški fašisti.

V bojih za Madrid imajo nacisti že silno velike izgube. V gozdu Casa de Campo leže celi kupi mrtvih Marokancev, ki so jih ob naskokih pokosile strojnice vladinih čet.

General Franco, ki je mislil, da bo že preteklo soboto vkorakal v Madrid, je radi odpora vladinih čet ves iz sebe in grozi, da bo mesto porušil do tal. General Quiepo de Llana pa po radiu miri svoje nepotrpežljive pristaše in pravi, da je že vedno trdil, da zavzetje Madrida ne bo lahko stvar.

Te dni je dezertiralo prvo nacistično letalo na vladino stran in se spustilo na letališču pri Madridu. Pilot Španec je izjavil, da je že vedno iskal prilike, da dezertira, toda ni bilo mogoče, ker general Franco sploh ne pusti, da bi Španci upravljali z letali, ampak ima kot pilote v svoji službi samo člane redne italijanske in nemške armade.

Z velikim elanom se bore na strani vladinih čet delavci iz vseh delov sveta, prostovoljci, emigranti itd.

Zelo uspešno sodelujejo v bojih tudi ženske. V neki vasi pri Madridu je 13 žen zadrževalo ure in ure napredovanje sovražnika, ki je prodiral v kolonah. Prizadejale so mu silne izgube s strojnimi puškami. Nacisti so zavzeli vas šele potem, ko so dobili ojačenja in so zabarikadirane branilke, izrešetane od strelov strojnih pušk, obležale mrtve.

Barcelonska vlada je odposlala na bojišče pri Madridu 15.000 svežih, izvežbanih čet in napoveduje, da bo v kratkem prispelo še 25.000 mož.

Vladina poročila o bojih pri Madridu niti najmanj ne pretiravajo, so pa zelo samozavestna.

Boji ob biskajski obali se razvijajo ugodno za vladine čete. Pri Bilbau so bili nacisti tepeni in Oviedo je slej ko prej do polovice v rokah asturskih rudarjev. Napovedi o skorajšnjem zavzetju Bilaoa po Marokancih, o čemer so listi poročali pred več kot mesec dni, so se izkazale kot navadno slepilo.

Priznanje Francove vlade

Nekatere južno ameriške države so baje že priznale Francovo vlado. To so države, ki imajo same vsako leto po najmanj eno, če ne dve revoluciji, pa se jim zdi popolnoma naravno, da mora tako biti tudi v drugih državah.

Armstrong:

Kako je Kemal moderniziral Turčijo

V dnevih, ko se je ponovno poudarilo prijateljstvo med Turčijo in Jugoslavijo, se moramo tudi mi spomniti Kemala, ki je po vojni iz stare, razpadajoče Turčije ustvaril močno, moderno državo. S kakšno izredno energijo se je lotil dela, dokazuje naslednje poglavje iz knjige Angleža Armstronga, ki je spisal Kemalovo biografijo, ki nosi v nemškem prevodu naslov »Der graue Wolf« — Op. ur.:

Potem ko je Kemal združil vso politično moč v svojih rokah, ga je pravi boj šele čakal.

Svojim prijateljem je vedno dal razumeti, da ima namen iztrebiti cerkev v Turčiji.

»Petsto let so predpisi in nauki nekega arabskega šejka (s tem misli Mohameda, op.) in njih razlaganje po lenih, nekoristnih popih določali civilno in kazensko pravo Turčije. Islam, ta teologija nemoralnega Arabca je mrtva stvar. Morda je primerna za nomadska plemena v puščavi, za moderno, napredno državo ni. ‚Božje razodetje!' Ni boga. Vladar, ki mora klicati vero na pomoč, je slabič, ki ni vreden, da vlada,« tako je govoril svojim najožjim političnim prijateljem.

Najbolj je sovražil pope. Izgnal jih bo iz mošej in samostanov, da bodo morali delati kakor drugi ljudje. To so bili njegovi nazori, ki jih je zastopal s srdom in strastjo revolucionarja. Toda v javnosti se ni nič izražal o tem. Sklenil je, da počaka na ugoden trenutek.

In nasprotniki mu niso dali čakati.

Po deželi se je širila vest, da hoče Kemal uničiti islam in pregnati kalifa (najvišjega cerkvenega poglavarja, op.). Po mošejah in trgih so hodže in derviši pridigali in svarili ljudstvo pred vlado.

Nasprotniki Kemalovi so podpirali to agitacijo. Zapustili so Ankaro in se zbrali v Carigradu okrog kalifa Abdul Medžida. Mislili so, da so varni v njegovem zavetju, da se Kemal ne bo upal dotakniti se kalifa.

Vse ruševine mrtvega osmanskega cesarstva, duhovniki, hodže, ulemi, brezposelni bivši sultanovi dvorjani, odpuščeni oficirji, nezadovoljno prebivalstvo Carigrada, ki ni bilo več glavno mesto, se je zbralo okrog kalifa.

Kemal je nastopil. Razvil je veliko propagando po vsej državi, parlamentu je pa predložil zakon, po katerem se izvede popolna ločitev cerkve od države, kalif se pa izžene.

»Osmansko cesarstvo je bila nesmiselna zgradba, ki je slonela na krhlih verskih temeljih. Nova republika mora imeti trdne temelje in solidno, znanstveno ogrodje. Kalif in vsi ostanki sultanove Osmanove hiše morajo izginiti. Zastarela verska sodišča in zakoni se morajo nadomestiti z modernim, znanstvenim civilnim pravom. Na mesto duhovniških šol morajo priti posvetne državne šole. Cerkev se mora ločiti od države. Vera je privatna zadeva. Vsak državljan naj si sam izbere vero, katero hoče.«

Njegov predlog je bil brez debate sprejet.

Še isto noč je šlo povelje na carigrajskega guvernerja, da mora kalif še pred jutrom zapustiti Turčijo. S pomočjo policije in vojaške eskorte je guverner brez rešpekta prijel kalifa in ga brez ceremonij spravil v avto in čez mejo.

Čez dva dni so z isto brezobzirnostjo naložili in pognali čez mejo vse prince in princeze starega režima.

Kemal je zmagal.

Nato je z vso brezobzirnostjo izvajal vse ukrepe za modernizacijo Turčije. Preobrnil je vse stare nazore, navade, obleko, običaje, pisavo, jezik. Tudi fes je moral izginiti.

Ostali so le še duhovniki, derviši in menihi. »Tudi ti morajo izginiti.« Njim so pripadala najboljša posestva in zemljišča. Bili so kot troti, mrtvo breme v živi družbi. Poleg tega so bili zbirališče reakcionarnih struj.

Na nočni seji parlamenta je bil sprejet zakon, po katerem je Kemal zaprl vse samostane in razpustil vse redove, postavil derviše na cesto in konfisciral vse njihovo premoženje v prid države.

„Zavrnitev list za volitve v TOI — radi napake v razpisu volitev"

Glede na določila členov 26.—29. Zakona o tisku in glede na članek, ki ste ga z naslovom **»Zavrnitev list za volitve v TOI — radi napake v razpisu volitev«** priobčili v Vašem listu »Delavska Politika«, letnik XI., štev. 90, z dne 7. novembra 1936, stran 2, spodnji del, druga, tretja odnosno četrta kolona, Vas naprošamo, da objavite v prvi ali drugi prihodnjih številk Vašega lista pod istim naslovom sledeči

popravek:

Ni res, da bi bil »rok za vložitev nove kandidatne liste namesto zavrnjene, ki je bil določen v razpisu volitev do 5. novembra 1936, napačno označen in da bi se kosal z uredbo«.

Res pa je, da je bil rok za vložitev nove kandidatne liste namesto zavrnjene, določen v razpisu volitev s 5. novembrom 1936, točno označen in je bil v skladu z uredbo o volitvi svetnikov, kakor tudi z ministrskim tolmačenjem, ki je bilo v praksi izvedeno pod vodstvom ministrskega odposlanca pri volitvah v Trgovinsko zbornico v Beogradu, o čemer je bila Zbornica za TOI v Ljubljani uradno obveščena.

Ni res, »da bi mogli obrtniki, ki so vložili listo v pravilnem roku desetih dni, pa jim je bila lista zavrnjena, računati, da imajo v smislu uradnega razpisa volitev za popravek še čas do 5. novembra. V resnici pa da je ta rok v smislu zakona minum že 2. novembra«.

Res pa je, da dotični obrtniki tega niso mogli računati, ker je bila vsaka kandidatna lista, ki je bila zavrnjena, zavrnjena s pristavkom v odločbi, v katerem je Glavni volilni odbor označil možnost vložitve nove kandidatne liste.

Ni res, »da se je izvršila zavrnitev list za volitve v TOI radi napake v razpisu volitev in da zato v nekaterih okrožjih obrtniki ne bodo mogli voliti«.

Res pa je, da se zavrnitev list ni izvršila zaradi napake v razpisu volitev in da bodo v nekaterih okrožjih obrtniki mogli voliti prav zaradi točne označbe zadnjega roka 5. novembra t. l. v razpisu volitev, ker so mogle biti in so tudi bile do tega roka namesto zavrnjenih vložene nove kandidatne liste in so bile prav zaradi tega v nekaterih volilnih okrožjih volitve šele omogočene.

Ljubljana, dne 9. novembra 1936.

Glavni volilni odbor Zbornice za TOI v Ljubljani.

Predsednik:
(Podpis nečitljiv.)

Doma in po svetu

Izjava. Dnevnik »Slovenec« je v svoji štev. 260 objavil vest o snovanju nove politične skupine v Mariboru, ki namerava prevzeti neko tukajšnjo tiskarno in spravlja s tem v vezo Ljudsko tiskarno. Pooblaščeni smo izjaviti, da so te vesti, v kolikor se tičejo Ljudske tiskarne, brez stvarne podlage.

*

»Kazen božja«. Avstrijski monarhisti izdajajo na Dunaju svoj list, v katerem čitamo tudi vest o tatvini oljnate slike pokojne avstrijske cesarice Elizabete na podstrešju magistrata v Novem Sadu. Slika je baje umetniško delo in ocenjena na Din 120.000, za kolikor jo je tat bojda prodal nekemu muzeju v Budimpešti. List »Unter dem Doppeladler« pravi, da je tatvina te dragocene slike kazen božja, ker so novosadski občinski očetje sliko »onečastili« s tem, da so jo vrgli na podstrešje, namesto da bi jo bili pustili obešeno v posvetovalnici. Mi pa pravimo: če je koga zadela kazen božja, potem gotovo tiste legitimistične Madžare, ki so v svoji habsburški patriotični neumnosti plačali za sliko Din 120 tisoč.

Ernest Thälmann v koncentracijskem taborišču do smrti. Voditelj nemških komunistov Thälmann je bil 1933 zaprt zaradi požiga parlamenta. Nič mu niso dokazali. Naperili so proti njemu veleizdajniško obtožbo, pa tudi iz te ni bilo nič, čeprav je Hitler trdil, da se bo svet čudil, ko objavijo proti njemu zbrano gradivo. In ker ni bilo nič iz preiskave in groženj, kakor poroča angleški list »Daily Herald«, so Thälmanna poslali administrativnim potom v koncentracijsko taborišče, kjer naj ostane — do svoje smrti.

Revoltirani Bavarci. Bavarska domača pijača je pivo. Meseca septembra se je podražilo pivo za 4 pfenige (okroglo 70 par), kar je vzbudilo, zlasti v Münchenu, pravo revolucijo. Ni zlepa stvari, ki bi mogla Bavarce tako podkuriti proti režimu, kot je podražitev piva. Še bolj jih podžiga dejstvo, da o tej podražitvi noben list ne sme pisati, dočim so včasih ob takih prilikah prelili cele tone črnila.

Ali se Nemčija vmešava v notranje razmere drugih držav? Nemški fašizem ima po vseh državah (tudi v Jugoslaviji) svoje strank. organizacije, pod pretvezo, da so v njih včlanjeni samo rajhovski Nemci. Kakšna vloga pa tem nacističnim strankinim organizacijam v resnici pripada, se lahko vsakdo prepriča iz poteka volilnega boja v Ameriki. Tu je centrala hitlerjevskih organizacij za Ameriko (seveda po nalogu iz Berlina) zapovedala vsem hitlerjevskim simpatizerjem v Zedinjenih državah, da morajo glasovati za Landona in proti Rooseveltu. Mogoče bo ta slučaj odprl oči tudi tistim zaslepljencem v Evropi, ki se neprestano bore proti tujemu vmešavanju v zadeve lastne države, dopuščajo pa, da jim nemški nacistični režim, lahko bi rekli legalno, razpleta svoje mreže.

Lahko da, kdor ima. Ob desetletnici svoje funkcije kot predsednik berlinskega okrožja nacistične stranke je Goebbels podaril 200.000 Mark (3,500.000 Din) za revne otroke. Da bi kdo ne mislil, da to ni res, da ima Goebbels toliko denarja, se je dal fotografirati v trenutku, ko mu predstavniki društva izročajo diplomo v zahvalo. Goebbelsu gre res vse priznanje, da si je v desetih letih predsednikovanja toliko prihranil, da lahko daruje milijone v dober namen.

Predavanja za delavstvo

V Kamniku, v nedeljo, dne 15. novembra s pričetkom ob pol 9. uri dop. v Gasilskem domu (Kino dvorana).

V Ribnici na Poh., v nedeljo, dne 15. novembra s pričetkom ob pol 9. uri dop. v gostilni V. Puhra. Pridite!

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Kulturni pregled

Predstava v proslavo 25 letnice odrskega delovanja Milana Skrbinška bo to nedeljo zvečer. Odlični ljubljanski režiser in igralec, ki je deloval svojčas zelo uspešno tudi v Mariboru ter je letošnjo pomlad slavil svojo petindvajsetletnico v Ljubljani, gostuje v vlogi dr. Morella v Laveryjevi drami **»Prva legija«.** — Vsekakor so zasluge Milana Skrbinška za našo odrsko umetnost izredno velike. On je odlični interpret slovenske drame, zlasti pa našega nepozabnega Ivana Cankarja. Poleg vsega nam je vzgojil celo vrsto podmladka. Skrbinška lahko primerjamo z največjimi odrskimi umetniki v tujini. Zato je prav, ako se mu slovenska Talija oddolži ob priliki njegove 25 letnice. Nikakor pa ne razumemo, da je g. intendant izbral za to slavnostno priliko dramo »Prva legija«. Pričakovali bi vse drugo prej, samo tega ne. Ako tudi mi priporočamo obisk te slavnostne predstave, potem gotovo samo osebi umetnika na ljubo, nikakor pa ne radi komada, ki pojde ta večer čez oder.

Mariborsko gledališče: Sobota, 14. novembra ob 20. uri: **»Ukročena trmoglavka«.** Red C. Nedelja, 15. novembra ob 15. uri: »Ciganski primaš«. Ob 20. uri: »Prva legija«. **Gostuje Milan Skrbinšek v proslavo 25 letnice svojega odrskega delovanja.**

Moraš se pravočasno naučiti!

Uporabljaj za pranje vedno Radion, kajti samo Radion vsebuje dobro Schichtovo milo. Zato je Radion tako blag in izdaten. Pranje z Radionom je tako lahko in preprosto: belo perilo kuhaj 15 minut, volno in svilo pa peri v mrzli raztopini.

Samo Schichtov RADION PERE SAM!

VSEBUJE SCHICHTOVO MILO

Iz naših krajev

Jesenice

K »Slovenčevemu« poročilu o prvi seji obč. odbora

»Slovenec« z dne 6. t. m. prinaša dopis o »Jesenicah pod novim županom«, ki si ga je privoščil »Slovenčev« jeseniški dopisnik, da pokaže zgled friziranja resnice (da ne rabim hujšega izraza, ki se tudi začne z »F«). Ker preti potemtakem »Slovenčevim« bralcem še večkrat prilika, da bodo doznavali »resnico« o obč. sejah iz takega poročanja in iz takega vira, storijo najbolje, če se kar najbolj pridno sami udeležujejo sej obč. odbora in tako onemogočijo »Slovenčevemu« dopisniku raznašanje njegove »resnice«. — Samo za tiste, ki se niso utegnili udeležiti prve seje »pod novim županom«, popravljamo »Slovenčeve« netočnosti:

1. Edini medklic, ki je bil izrečen, je spremenil njegov dopisnik v »nekatere opozicijske medklice, ki so govorili o vsem drugem, samo o delu ne«. Ta edini medklic se ni tikal »Sovenčevega« dopisnika, torej ni res, da bi »opozicijski medklici govorili o vsem drugem, samo o delu ne«.

2. V imenu kluba odbornikov z liste slov. delovnega ljudstva, ne kot šef svoje pisarne, je dr. Stanovnik prebral na seji izjavo naših odbornikov, podprto glede volilnih dogodkov s fotografičnimi podatki o »svobodi«.

3. Dr. Rekarjeva skupina (JNS kot nar. soc. gospodarska lista) ni napovedala svojega konstruktivnega sodelovanja, temveč namero kontrolne udeležbe, češ, da hoče nadzorovati, ali se od bivše JNS-večine izglasovani proračun izvršuje ali ne. Lista slov. delovnega ljudstva je pa napovedala pogoje, ki jih mora manjšinska večina JRZ-cev izpolniti, da bodo naši odborniki sklepali o udeležbi. Med temi pogoji ni bilo »raznih lokalov in raznih mest«, temveč na pr. zahteve po lokalu za potrebe klubskega dela, odobritev udeležbe v odsekih in odborih po naših volilcih in — iz radovednosti — mesto v šolskem odboru pri sv. Križu.

4. Predsednik kluba JRZ-cev, g. Arnež, je pomotoma oznamenil naš klub kot »klub dr. Stanovnika«. Ta ga je opozoril, da to ni prav, ker nima dr. Stanovnik nobenega osebnega kluba, in g. Arnež je to pravilno pripombo lojalno upošteval. »Slovenčev« dopisnik pa kuha dr. Stanovnikovo pripombo naprej z znanim neduhovitim poudarjanjem »advokatov« med odborniki z liste slov. del. ljudstva. Ni čuda, prispel je na Jesenice šele v zadnjem letu in zato ne ve, kako je njegov »Slovenec« leta 1930, spomladi, pozdravil prihod advokata na Jesenice kot znamenje napredka, češ: torej pridemo Jeseničani vendar enkrat tudi do tega, da bomo imeli tiste, ki nam v pravnih zadevah pomagajo, na samih Jesenicah. Zato tudi ne ve, da se advokati preživljajo z advokatskim d e l o m in je prepričan, da živijo že kot taki od tujih žuljev. Vedo pa to na pr. JRZ-ci v Sevnici, ki so imeli nosilca v osebi advokata dr. Jesenka. Jeseniški volilci so oddali 618 glasov za listo »advokatske fronte«. In to število je vzrok, da se onih 19 odbornikov, ki ploskajo novemu županu, zaveda razlike 18 glasov, ki niti še ni dokončna. — **Svoboden občan.**

Hrastnik

Volilni imeniki za občinske volitve v naši občini (dne 6. decembra) so na vpogled v »Delavskem domu«. Reklamacijska doba je do vključno 19. t. m. Prepričaj se zase in za svoje znance, ako so vpisani. — **Volilni odbor.**

Vse poverjenike »Cankarjeve družbe« pozivamo, da pridejo po knjige C. D. za svoje naročnike; vse ostale, ki dosedaj knjig še niso naročili, a jih žele, pa prosim, da se čimprej zglase pri poverjenikih ali pa v trgovini Konz. društva, kjer jih je še nekaj na razpolago. **Glavni poverjenik.**

Pobrežje pri Mariboru

Z napravo kanala vzdolž pokopališča se je cesta nekoliko razširila. Kanal je bil pa tudi potreben, ker je voda zamakala na pokopališče.

Ljubljana

Danes ob 6. zvečer drugo predavanje

v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

Predavata s. dr. Reisman o jugoslovanski socialni zakonodaji in s. A. Jelen o strokovnih organizacijah in delavskem tisku.

Predavanje je namenjeno organiziranemu delavstvu.

*

Medstrokovni odbor ljubljanski je predložil mestni občini spomenico, v kateri priporoča način organizacije mestne občine za podpiranje nezaposlenih in siromašnih slojev sploh.

Za ureditev delovnih razmer v brivski stroki. Za kovinarji, mizarji, peki prihajamo tudi mi brivski in frizerski pomočniki in pomočnice z zahtevo po ureditvi delovnih razmer. Kolektivno pogodbo hočemo! Zato smo se organizirali, da postavimo temelj naši borbi za boljšo bodočnost. Odbor »Saveza brivskih in lasničarskih pomočnikov«, podružnica v Ljubljani, je sestavil načrt kolektivne pogodbe ter jo predložil potom Delavske zbornice mojstrom. V kratkem se bodo začela pogajanja. Da bodo vsi brivski in frizerski pomočniki in pomočnice informirani, je podružnica sklicala sestanek, ki se je vršil v petek, dne 6. t. m.

Mesto plače — tolažilne besede. Če gre človek ob sobotah opoldne po Tyrševi cesti, opazi, kako se pred neko tovarno zbirajo množice ljudi. Že parkrat sem to opazoval, vendar nisem vedel pravega vzroka tega shajanja. Tudi preteklo soboto me je pot vodila tam mimo in se mi je spet nudil isti prizor kot navadno. Postal sem radoveden, posebno še zato, ker je nekdo govoril zbranim ljudem na dvorišču dotične tovarne. Šel sem, da čujem kaj se tu dogaja in glej čudo. Govornik je z izbranimi besedami tolažil zbrane delavec in jim polagal na srce, da naj imajo potrpljenje in da bodo denar že dobili. Med drugim je tudi povedal: **»Mi nismo kapitalisti, ki bi vas hoteli izkoriščati, ampak vam hočemo le pomagati, ker tovarna obratuje samo zato, da zaposli delavstvo.«** V prvem trenutku sem mislil, da gre spet za kakšno stavko ali kaj sličnega (saj se po mnenju raznih časopisov delavstvo razburja za vsak prazen nič in stavka, kadar se mu ravno zljubi!). Iz radovednosti sem le vprašal okrog stoječe delavce, za kaj pravzaprav gre. Zvedel sem žalostne okolnosti, ki vladajo v dotični tovarni. Med drugim tudi to, da kljub nizkim mezdam, ki jih imajo delavci, že več mesecev ne dobijo redno svoje plače. Iz teh razlogov so zabredli v dolgove. Prvi je bil. Stanovanje je treba plačati. Podjetje je pa delavcem dolžno mezdo za štirinajst dni in jim od dneva do dneva obljublja izplačilo. Delavstvo, ki verjame obljubam podjetja, obljublja seveda spet trgovcem in hišnim posestnikom, da bodo do od tovarne obljubljenega roka dobili denar, katerega jim dolgujejo delavci. Seveda, ko denarja le ni od nikoder, mislijo upniki, da jih imajo dolžniki za norca in jim ne dajo več na kredo. Nekateri delavci so radi teh okolnosti dobili celo odpoved stanovanja ter razen tega nimajo kaj jesti, ker jim nobeden trgovec noče več kreditirati vsakdanjih potrebščin. Podjetje, ki zadržuje delavcem plačilo mezde, uporablja ta denar vsekakor kot obratni kapital in da bi se ne moglo govoriti o izkoriščanju, bi vsekakor moralo priznati delavstvu tudi obresti. Interesantno pri tem je, da je delavstvo, kljub vsemu popolnoma mirno. Tudi v soboto so le čakali na denar, ker jim je bilo obljubljeno, da ga dobijo. Dobili so seveda le tolažbo, s katero lahko sebe in družine nasitijo. To je nov dokaz, da je naše delavstvo pohlevno in potrpežljivo in ne tako kot ga slika meščanski tisk.

Maribor

Lep uspeh strokovne organizacije pekovskih pomočnikov

Med predstavniki pekovskih mojstrov in zastopniki svobodne organizacije pekovskih pomočnikov je bila te dni podpisana kolektivna pogodba z veljavnostjo za Maribor in okoliške občine.

Delovni čas znaša 60 ur, t. j. šest dni tedensko. Preddela pričnо ob 22. uri, skupno delo ob 1. uri. Ob sobotah neha delo ob 16. uri. Nadure se plačujejo s 50 odst. pribitkom. Nedeljski počitek znaša 36 ur.

Mezde so te-le: I. kategorija (pekarne z nad 5 pomočniki) Din 340 do Din 420; II. kategorija (pekarne s 3 do 4 pomočniki) Din 300 do Din 380); III. kategorija (pekarne z enim do dvema pomočnikoma) Din 230 do Din 290 tedensko. Vajenci v prvem letu po izučitvi tedensko Din 100 in stanovanje ter hrano. Hrana in stanovanje (le izjemoma) se računa v I. kat. Din 160, v II. kat. Din 130 in v III. kat. Din 100. Za vse spore, izvirajoče iz delovnega razmerja, je merodajna paritetna komisija iz po 3 zastopnikov delavcev in delodajalcev.

Eksplozija bencina v »stanovanju«, ki meri samo par kvadratnih metrov in prebiva v njem — štiričlanska družina!

V Ghetu mariborskih brezstanovalcev v Danjkovi ulici se je te dni dogodila huda nesreča, ki je skoro zahtevala par človeških življenj in bi domala povzročila nevarno požarno katastrofo. Obenem pa je ta nesreča zopet opomnila merodajne faktorje na strašne razmere, ki vladajo v barakah in v stanovanjske svrhe tja postavljenih vagonih, v katerih se, na pičlo odmerjenem prostoru od komaj par kvadratnih metrov površine, gneto po cele družine!

V nekem takem prostoru, kjer je mesta komaj za eno posteljo, stanuje družina, mož, žena in dva otroka. Mož brezposeln, žena perica. Žena je proti večeru stopila v trgovino [illegible] in kupila malo količino petroleja za svetilko. Prodajalec pa se je zmotil in je nič hudega sluteči ženi napolnil steklenico, namesto s petrolejem — z bencinom. Ko je prinesla žena dozdevni petrolej domov, je bila že tema. Zato je prižgala svečo in svetila možu, ki je vlival vsebino steklenice v svetilko, dočim sta otroka stala v neposredni bližini in gledala. Naenkrat se je bencin v svetilki vnel in eksplodiral. Goreči bencin je obrizgal vse člane družine in slamnjačo na ležišču, ki je v hipu pričela goreti. Mož, ki je ohranil še največ duhaprisotnosti, je v trenutku eksplozije odmaknil steklenico, da je ni razneslo, potem pa je pogasil gorečo slamnjačo in takoj priskočil ženi in otrokom na pomoč, katerim se je deloma tudi vnela obleka. Posledice eksplozije so zelo hude: žena je vsa opečena po rokah, težko opečen je en otrok, drugi manje; naključje je hotelo, da je mož še najmanj prizadet. Vsled nezgode je družina težko udarjena; mati, ki vzdržuje družino, bo mesece za vsako delo nesposobna, pri enem otroku pa opekline tudi ne bodo ostale brez posledic.

Zadeva je prijavljena oblasti; vsekakor ima družina pravico do odškodnine. Merodajnem faktorjem naj bo ta nesreča resen opomin, da že enkrat rešijo vprašanje brezstanovanjcev v Danjkovi ulici, predno bi se utegnila pripetiti še kakšna hujša nesreča, kakor je bila ta. Zlasti naj se tudi ozirajo na to, da iz zdravstvenih in moralnih ozirov ni mogoče trpeti, da bi družine prebivale v »stanovanjih«, ki merijo komaj po par kvadratnih metrov.

Prvo godbeno društvo tekstilnih delavcev priredi 15. novembra s pričetkom ob 4. uri popoldne v gostilni Špuraj v Studencih **Martinovanje** in vabi vse prijatelje neprisiljene zabave in plesa. Za obilno udeležbo se priporoča Odbor.

Nikar ne pridite, imamo obisk! Dokler je v Avstriji obstojala socialna demokracija, smo slovenski socialisti imeli z njo stike; še več, naši medsebojni odnošaji so bili prav prijateljski. Vezala nas je skupnost razrednih interesov, ki izključuje vsak nacionalni šovinizem, ampak ima za podlago medsebojno spoštovanje jezika in narodnosti ter državne samostojnosti. Radi naših zvez z avstrijsko socialno demokracijo smo bili predmet besnih napadov zlasti s strani jugofašistov in drugih političnih konjunkturistov. »Nemčurstvo« je bilo še najmanj, kar se nam je očitalo s strani teh stoodstotnih nacionalnih »patrijotov«, skrivoma in deloma tudi očitno pa se nam je podtikalo, da podpiramo nemške nadeje na obmejne kraje in da smo kratko rečeno: protidržavni! — Odkar se je režim v Avstriji izpremenil in so se klerofašisti polastili oblasti, je naših zvez z Avstrijo konec. Kajti današnji režim v Avstriji, ne samo, da nam Slovencem in Jugoslaviji ni prijazen, ampak celo sovražen. (Naj omenimo samo vprašanje restavracije Habsburžanov!) Med tem, ko so naše zveze z Avstrijo prestale, pa moramo z začudenjem ugotoviti, da skušajo vzdrževati prijateljske veze s to Avstrijo ljudje, ki so nas nekoč radi naših zvez z avstrijsko socialno demokracijo napadali in psovali. V zadnjem času se je zgodil res interesanten slučaj, ki ga moramo javno obravnavati. Del mariborskih nacionalno orientiranih železničarjev se je dogovoril z avstrijskimi tovariši v Grazu, ki so vsi v »Vaterländische Front« (stramm österreichisch, treudeutsch) in če Schuschnigg hoče, tudi habsburgisch) oficijelni obisk za to soboto. Vse je bilo že pripravljeno za odhod v Graz, da ni nekdo teh računov prekrižal. Ta nekdo pa ni bil nihče drugi, kot zet g. Mussolinija, grof Ciano, ki se sedaj mudi na Dunaju na državniški konferenci, [illegible] Avstrijska »Vaterländische Front« smatra, da bi bilo nezaslišano, ako bi v takem momentu prišli jugoslovanski nacionalni železničarji v Graz na oficijelni obisk [illegible] l. Zato so »vaterländische Eisenbahner« v Grazu sporočili svojim nacionalnim tovarišem v Mariboru: »Nikar ne pridite, imamo obisk!« — Nacionalno časopisje pa ima sedaj kost, ki jo lahko ogloda!

Strašen zločin brezposelnega trgovskega pomočnika. 23 letni brezposelni trgovski pomočnik Bruno Govedič je dne 9. t. m. na strašen način umoril svojega znanca 17 letnega trgovskega vajenca Branka Puschauerja. Govedič je pregovoril Puschauerja, ki je imel pri sebi preko Din 5000 denarja, da je šel z njim na izprehod proti Kamnici. V jarku, ki vodi proti Lavrenčičevi gostilni, je nato ubogega dečka zadavil in mu potem s kamnom razbil lobanjo in mrtvega oropal, potem pa zagrebel. Zločin so odkrili, ker je neka prodajalka opazovala Govediča in Puschauerja v razgovoru na cesti.

Prvo godbeno društvo tekstilnih delavcev priredi 14. novembra v gostilni Klemenšak (Simonič) na Pobrežju **Martinovanje** s pričetkom ob 7. uri zvečer in vabi vse prijatelje neprisiljene zabave in plesa. Za obilno udeležbo se priporoča Odbor.

Družabni večer privatnih nameščencev. V soboto, dne 14. novembra ob 20. uri priredi v beli dvorani pivovarne »Union« Medstrokovni odbor privatnih nameščencev družabni večer za svoje člane. Temu Medstrokovnemu odboru so priključene sledeče strokovne organizacije: Savez privatnih nameščencev Jugoslavije, Savez bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih nameščencev Jugoslavije, Društvo odvetniških in notarskih uradnikov ter Pomočniški odbor Združenja trgovcev. Vabljeni so vsi člani omenjenih organizacij z rodbinskimi člani, kakor tudi prijatelji strokovnega pokreta privatnih nameščencev. Igrala bo jazz-godba in nastopil bo priljubljeni trgovski pevski zbor. Vstopnine ni!

D. M. v Polju

Prva seja novega občinskega odbora se je vršila pred približno 14 dnevi; o poteku te seje bomo poročali prihodnjič.

Trbovlje

Volilni imeniki so na vpogled tudi v »Delavskem domu«. Vsak zaveden delavec naj se prepriča, ako je vpisan v volilni imenik, obenem pa tudi, ako je vpisan njegov prijatelj in znanec.

Velenje

Mrtvo rojeno dete. V nedeljo, dne 18. oktobra se je vršil v Šmartnem pri Velenju shod pod okriljem JRZ, novorojene strokovne organizacije »Zveze združenih delavcev«. Na shodu je bilo vsega okrog petindvajset ljudi, in to z gospodo od rudnika ter z onimi, ki so prišli iz Šoštanja. Prvi očividec je naštel devet rudarjev, a drugi dvanajst; nekateri so dvomili, češ, da jih nikakor ni bilo toliko, mi pa smo dali prav onemu, ki si jih je poimensko napisal. Govorniki so strašili rudarje, češ, da je prišla ura, ko se je potrebno postaviti v bran, da ne bi tudi pri nas zavladale razmere, kakršne so v Rusiji in Španiji. Pristopijo naj k novoustanovljeni organizaciji, katere pokrovitelj je sam Kristus itd. In kot zadnji govornik je nastopil še domačin g. Vekoslav Zajc, kateri je med drugim priznal, da marksistična strokovna organizacija sicer ni napačna — ali je predraga. ZZD pa bo čisto poceni. (Radi verjamemo!) Zaključka shoda pa ni čakalo vseh petindvajset udeležencev, ker gospodje z rudnika so jo kmalu odkurili, mnogo drugih pa je storilo isto, češ, kdo bo le poslušal, kaj pravijo gospodje, ki so menda vsi zvezdoslovci, ker vedo samo to, kaj se dogaja v daljnjih krajih. To je vse, kar bi o tem shodu lahko rekli. Na široko pa sta se razpisala o njem nek ljubljanski list in pa njegova sestra. Udarila sta hujše, kakor španski generali na madridski fronti. E, gospodje, z delavskimi težavami našminkani in z dobrohotnostjo našemljeni borci delavskih pravic, kdo pač ne bi poznal vas in vašega prozornega namena. Dne 17. maja t. l. je imelo delavstvo priliko slišati v Velenju na sijajno obiskanem predavanju s. Arha konstatacijo, da še nikdar, odkar obstoja delavsko gibanje, nista klerikalizem in nacionalizem postavljala svojih organizacij tam, kjer marksistične organizacije niso obstojale, vedno pa tam, kjer so marksistične strokovne organizacije že obstojale. Kdor sedaj prihaja k nam, ustanavljat novo, prihaja razbijat svobodno strokovno organizacijo »Zvezo rudarjev Jugoslavije«. Gospodje, ki toliko veste o razmerah po svetu, pozabljate na lastne ljudi. Zakaj niste svojemu privržencu Z. priskrbeli, kar mu po zakonu gre, da je morala to storiti od vas opsovana »židovsko marksistična« Zveza rudarjev Jugoslavije, katera se je za njegovo pravico prav tako lojalno zavzela, kakor za lastnega člana. Če bi naše organizacije ne bilo, bi bili velenjski rudarji danes razkropljeni po Srbiji in Bosni. Organizacija pa jih je obdržala na rodni grudi. Kaj ko bi gospodje povedali, katera organizacija se je najbolj in sploh postavila v bran proti izseljevanju rudarjev iz našega kraja? Naša organizacija je bila to! Hvaliti se s pridobitvami in prizadevanji drugih, se pravi dičiti se s pavjim perjem. Nesramno je tudi podtikati našim organizacijam židovstvo. Vam, gospodje, to res pristoja!

Kar pa se tiče vaših organizatorjev, vam jih sleherni rudar privošči. Kajti poznamo jih! Velenjski rudarji še niso pozabili, kako je nek gospod zastopal njih interese pri podjetju in pri redukcijah predlagal včasih socialno najšibkejšega, da se ga postavi na cesto itd. Kar se pa tiče košev obljub, ki da jih dajemo marksisti, pa Vas naprošamo, da jih objavite. Res pa je, da Vam mi lahko navedemo precej protestnih resolucij, spomenic in intervencij v svrho izboljšanja položaja velenjskih rudarjev, kar vse je do danes ostalo samo glas vpijočega v puščavi, čeprav vedrite in oblačite že 14 mesecev. Kje so reducirana naročila premoga od strani državnih železnic? Kaj je z zakonom o samoupravah, s katerim v zvezi se je obetalo velenjskemu delavstvu izpremembo na bolje? Kaj je s sanacijo pokojninske blagajne? itd. Gospodje, razpišite se enkrat še o teh problemih. Kdaj le boste zgradili tisti most, ki bo, kot zatrjujete, premostil nasprotstva med delom in kapitalom? Sicer pa, gnezdo ste napravili, jajca nasadili in tudi izborno kokljo na nje poveznili, toda piščeta, gospoda, se pa štejejo še-le v jeseni!

kvaliteto za slabo vreme

Planinske jopice TRIGLAV
lastni izdelek od Din 60.— naprej
Eksportna hiša „LUNA“
Maribor, samo na Glavnem trgu 24

Celje

Delavci in nameščenci v luči zakonodaje

»Ljudska univerza« je pritegnila letos k sodelovanju v odbor tudi zastopnika delavstva in sklenila prirejati več predavanj iz socialnih vprašanj današnjega časa. Kot prvega je povabila s. dr. Reismana, da predava o »Jugoslovanski socialni zakonodaji«. V pondeljek zvečer se je vršilo to predavanje ob nabito polni dvorani meščanske šole. Predavatelja je ob iskrenem aplavzu občinstva pozdravil prof. g. Melihar, povdarjajoč veliko važnost poznavanja socialne zakonodaje za uslužbence, kot tudi za široko javnost. Predavatelj je nato podal v zgoščenih izvajanjih pregled razvoja socialne zakonodaje za naše kraje v bivši Avstriji in v Srbiji. Pokazal je drakonične odredbe, s katerimi so absolutistični habsburški vladarji preganjali prve začetke socialnega gibanja orbtnih pomočnikov, katere so dali radi stavk in žalitev stavkokazov že leta 1522 na Dunaju celo javno obesiti. Leta 1870 pa smo dobili koalicijski zakon in se je nato začel razvoj socialne zakonodaje, ki je v Jugoslaviji sedaj na precejšnji višini, a se žal iz raznih vzrokov ne izvaja v korist onih, katerim je namenjena. Na primeru mezdnega boja pri tvrdki »Westen« je potem predavatelj nanizal najvažnejše določbe te nove socialne zakonodaje, ki bi naj branila delojemalce pred izkoriščanjem kapitala, večinoma inozemskega in dosledno protijugoslovanskega. Občinstvo, med katerim je bilo razen delavcev in nameščencev tudi precej inteligence, je ob koncu navdušeno ploskalo zanimivemu predavanju ter pritrjevalo sklepnim besedam prof. Meliharja, da bi »Ljudska univerza« predavatelja čimpreje zopet pozdravila v svoji sredini.

KINO „METROPOL“, CELJE

14., 15., 16. novembra: ŽENE ZAPOVEDUJEJO. Ta film priča, kako so bili moški izgnani iz raja in kako so se potem žene zopet veselile, ko so se zopet povrnili.
17., 18. novembra: VALOVI LJUBEZNI. Herojska tragedija g'ofa Brane.
13. in 14. novembra ob 16. uri, **15. novembra** ob 10·30 in 14. uri **FATA MORGANA IN MICKY MOUSE KOT TATICA.** Vsi prostori v parterju Din 3·50. Vsi prostori na balkonu Din 4·50.

Pevsko in godbeno društvo »Sloga« priredi **vinsko trgatev** danes, dne 14. t. m. s pričetkom ob 5. uri v gostilni **Amerika** v Sp. Hudinji. Kdor hoče v tem času zobati dobro grozdje in se pozabavati naj ne izostane!

Kranj

Umrl je 7. t. m. na Bukovem vrhu pri Poljanah 70 letni s. Franc Dolenc. Pokojnik je bil daleč na okoli znan kot prepričan socialist in kot eden izmed najstarejših živečih sodrugov. Pred štirimi leti se je vrnil iz Amerike, kjer je prebil 27 let svojega življenja, zaposlen kot rudar v Pajny Fork (Ohio). Med drugim je bil zvest član SNPZ. Ko je izčrpal svojo fizično moč v jami, je moral pustiti službo, ker ga kapitalistična družba, za katero je garal, ni hotela več zaposljevati. Vrnil se je domov, kjer je svoja zadnja leta preživel v krogu svoje družine in vnukov. Sinova Jurij in Ciril stanujeta oba v Stražišču. Prvi dela v tovarni Inteks; drugi pa je samostojen obrtnik za strojno in žično pletenje in je redka izjema med obrtniki, ki se zaveda, da je njegovo mesto v delavskih vrstah. Pokojnega s. Franca se bodo zlasti spominjali rudarji-sodelavci, med katerimi je bil vsled svojega mirnega značaja zelo priljubljen. — Ohranimo mu časten spomin; ostalim pa izrekamo iskreno sožalje!

Lesce

S. Triplat Pavla. Dne 16. oktobra je umrla Triplat Pavla, hčerka železničarja v pok. Triplat Alojzija. Pokojnica je bila zvesta članica bivše razpuščene »Svobode«. S. Pavla, ni Te več med nami, ni Ti bilo usojeno živeti in dočakati srečnejših dni. Proletarska bolezen Te je spravila v prezgodnji grob. Težko Te bomo pogrešali, kajti bila si neizrečno delovna v naših vrstah in polna mladostne vedrosti. Še se spominjamo, ko si poslednjič nastopila v igri »Rdeče rože«. Ko bo prišla spomlad, Ti jih bomo prinesli na Tvoj prezgodnji grob. Globoko sočustvujemo s Tvojimi ožaloščenimi svojci. Tvojemu spominu pa se hočemo oddolžiti najbolj na ta način, da bomo podvojili delo v naši kulturni organizaciji »Vzajemnosti« in utirali pot do prave delavske kulture, kot si jo želela, s. Pavla. A. G.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Delavski pravni svetovalec

Rudarjeva mezda v času vojaške vežbe v drž. rudniku. — Zabukovca

Vprašanje: Več let sem že v službi kot rudar v državnem rudniku Zabukovca. Letos sem bil poklican k vojaškim vežbam za 3 tedne. Doma je ostala žena in trije otroci. Rudnik mi v tem času ni ničesar plačal. Ali imam pravico do mezde za čas vojaških vežb?

Odgovor: Plačilo mezde v času opravljanja vojaške vežbe je vpeljal pri nas šele zakon o obrtih z dne 5. 11. 1931 v §u 221, ki pravi, da mora dobiti službojemnik mezdo za dobo 4 tednov, ako je bil že leto dni v sužbi in ne more opravljati iste radi vpoklica k vojaškim vežbam. Toda to in ostala določila obrtnega zakona, ki so prinesla precejšnjo zboljšanje naše socialne zakonodaje, ne veljajo za delojemalce, uslužbene v državnih podjetjih. To mnenje je povzelo že tudi sresko sodišče v Šoštanju v znanih tožbah rudarjev za bolezenske šihte. Tudi ministrstvo trgovine in industrije je z dopisom z dne 29. februarja 1936 temu sodišču še izrecno povdarilo v svojem tolmačenju §a 208 obrtnega zakona, da za pomožno osobje v delavnicah, ki jih opravlja država, **ne veljajo** predpisi obrtnega zakona. Na ta način so rudarji državnih rudnikov, kot vsi drugi delavci v državnih podjetjih, izvzeti vseh dobrot obrtnega zakona in je pač naloga delavskih organizacij, Zveze rudarjev in podobnih, da dosežejo potom pravilnikov in poslovnih redov za posamezna državna podjetja tudi priznanje modernejših zaščitnih določb iz obrtnega zakona za pomožno osobje. Sicer se dogajajo slučaji, da preide doslej zasebno podjetje, kot na primer nedavno neka tovarna celuloze, v državno last in v tem hipu že izgubijo delavci tudi vse ugodnosti, ki jih je imelo doslej sicer pomožno osobje po obrtnem zakonu, n. pr. tudi plačilo celotne mezde za bolezenske šihte itd.

Za rudarje in drugo pomožno osobje v državnih podjetjih veljajo torej pri nas v Drav. banovini in Dalmaciji še vedno določila občega državljanskega zakona o pogodbah glede službovanja § 1151—1164 o. d. z. Torej se lahko okoristite s § 1154 b, ki pravi, da ima delojemalec pravico do mezde za največ enega tedna, ako je zadržan opravljati službo brez svoje krivde iz tehtnih razlogov, ki se tičejo njegove osebe. Tak tehten razlog so gotovo tudi vojaške vežbe. **Vsled tega Vam mora plačati uprava državnega rudnika za čas Vaših vojaških vežb vsaj za en teden celo mezdo po §u 1154 b o. d. z.**

MOŠKE HUBERTUS PLAŠČE po 230 Din
dobite pri tvrdki
MIRKO FELDIN, manufaktur. trgovina
MARIBOR, Aleksandrova cesta 13 (na vogalu)

PASTERIZIRANO MLEKO
in iz njega izdelano maslo, smetana in drugo, vsaki dan sveže v
„Prvi mariborski mlekarni“
nasproti glavnega kolodvora. Dostava na dom. — Telefon št. 2181

Ljubljana

I. delavski prosvetni večer »Vzajemnosti« in »Zarje« v letošnji sezoni bo v sredo, dne 18. novembra 1936 ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Spored prosvetnega večera je skrbno izbran in obsega glasbo ter petje. Predaval bo tudi dr. Dragotin Lončar o aktualnih vprašanjih. Delavci in delavke v Ljubljani in okolici, bodite vneti sodelavci tega dela že s tem, da posetite prosvetne večere.

Zagorje

Dramski odsek »Vzajemnosti« bo ponovil v nedeljo, dne 15. novembra 1936 z začetkom ob 17. uri (5. uri pop.) v Zadružni dvorani na Lokah Jože Kranjčevo veseloigro v 3 dejanjih »Detektiv Megla«. Kdor še ni videl, naj pride to pot, ne bo mu žal. Vstopnina je znižana na Din 4.—, 3.— in 2.—. — Družnost!

Trbovlje

Gostovanje hrastniške »Vzajemnosti« I. V nedeljo, dne 15. t. m. s pričetkom ob 3. uri pop. gostuje dramski odsek hrastniške »Vzajemnosti I« na trboveljskem odru v »Delavskem doma« z veseloigro »Kulturna prireditev v Črni Mlaki«, ki je bila že dvakrat igrana v Hrastniku z lepim uspehom. Upamo, da bodo tudi trboveljčani posetili to prireditev, ki je res verna slika delovanja premnogih meščanskih društev s »kulturnim« priveskom, kar bodo obiskovalci lahko tudi sami odkrili. Zato vsi iskreno vabljeni! — Odbor.

BONBONERA
ORIENT
(palača banovinske hranilnice)
V bonboneri Orient dobite vsaki dan sveže orientalske specialitete po Din 1·—. Istotam dobite slaščice vseh vrst, bonbone, čokolado, kekse itd. po reklamni ceni. — Se priporoča
IVO JURČEVIĆ

Patentirali smo izdelavo garantirano nepremočljivega Hubertus-sukna.

Ker nikomur ne prodajamo Hubertus-sukna, dobe se samo pri nas vsem znani

HUBERTUSI

katerih **nepremočljivo** sukno izdelujemo po patentu št. 7644/31.

Vsakdo, kdor je pri nas **enkrat kupil** je postal naš **stalni odjemalec!**

TIVAR-HUBERTUSI
iz garantirano nepremočljivega sukna

TIVAR-OBLEKE

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.